

Socialt arbete i en återvändsgränd

På vägen har något gått förlorat. Idag tycks det sociala arbetet ha hamnat i ett träsk av riktlinjer, policydokument, checklistor och utrednings- och bedömningsinstrument. Därtill ska det mätas, jämföras, kvantifieras och följas upp.

Det sociala arbetet synes i många avseenden styras av interna verksamhetssystem. Socialt arbete, vad nu det är för något, förefaller idag mer handla om teknikaliteter och begrepp. Form verkar ibland vara viktigare än innehåll. En liknande utveckling märks inom exempelvis polis, sjukvård och skola.

Inom socialt arbete omgärdas förändringarna av det övergripande begreppet Evidensbaserad praktik.

Ovanstående anmärkningar är förvisso raljerande och förmedlar en ytlig bild över situationen inom det sociala verksamhetsområdet.

Avsikten är inte att förringa det goda arbete som professionen bedriver.

Snarare peka på några av hindren.

Intentionen med den här artikeln är att lyfta fram, att trots förändringar och modernisering, har något gått förlorat. Teknik och form har blivit överordnat på bekostnad av diskussioner om en hållbar socialpolitik med substantiella begrepp som jämlikhet och inkludering.

Socialt arbete är att likna vid ett kommunicerande kärnl där förändringar inom något eller några samhällsområden ytterst får konsekvenser för människor. Att som idag främst fokusera på individuella tillkortakommanden hos människor som har en svag position i samhället och som av olika anledningar befinner sig i en utsatt situation, är att förenkla. Man måste

se till helheten.

Kampen kring "den sociala frågan" i början av 1900-talet syftade till att få upp området på den politiska dagordningen. Ytterst handlar "det sociala" om vilket samhälle vi vill ha och detta oavsett tidpunkt i historien. Sverige valde breda generella lösningar som skulle gagna folkflertalet.

Än idag kvarstår behovet av att placera de sociala frågorna på den politiska dagordningen. Att leva upp till parollerna inom socialpolitiken kräver uthållighet och insikt om hindren. Borde det inte vara professionens ansvar att slå vakt om de människor som befinner sig i samhällets marginaler och som drabbas av de förändringar som samhället ständigt genomgår? Det är möjligt att debattera, göra kartläggningar, lyfta fram målgrupper och problembilder utan att för den skull lämna ut människor. Det gjordes i början av 1900-talet och borde kunna göras även idag.

Begrepp som för närvarande utmönstrats är långvarigt stöd. Är det inte stöd människor behöver för att kunna ta sig ur svåra situationer och lyfta sig från en position i samhällsstegen till en annan? Långsiktighet, förändring tar tid, det är ingen quick fix. Människors behov av ett gott bemötande och tillitsfulla relationer kolliderar oftast med kortsiktigheten som är det rådande paradigmet idag. En försvårande omständighet är också ekonomismen som genomsyrar verksamhetsområdet.

Möjligheten att skapa tillitsfulla relationer till brukarna/klienterna har gått förlorad. Kärnan i socialt arbete bör vara att ha lokalmässiga och organisatoriska

förutsättningar att bygga upp sådana relationer till människor. Arbetet bör bedrivas i sammanhang som förmedlar hopp.

Det kan inte vara en slump att Centralförbundet för socialt arbete (CSA) konferens i Stockholm i mars kring temat "Konsten att vara socialarbetare – styrkan i de mänskliga relationerna" var fullsatt. Det bärande temat var relationen som redskap för förändring. Det måste tyda på en motrörelse och att professionen insett betydelsen av att tilllitsfulla relationer är en framgångsfaktor i det sociala arbetet,

Det är dags att återupprätta en socialpolitik med ett innehåll som gagnar människor. Likaså behöver det sociala arbetet uppgraderas, istället för att fokusera på form och teknik.

Det är dags att börja se utanför boxen och problematisera och reflektera kring det institutionaliserade sociala arbete som bedrivs idag, och inleda en diskussion om hur arbetet borde vara organiserat för att kunna vara till hjälp.

Idag synes delar av verksamheten befinna sig i en återvändsgränd.

Text: Anders Arnsvik

Socionom/Master i socialt arbete/Frilansskribent